Hyvä Eduskunnan talousvaliokunnan jäsen

Lämpimät kiitokset mahdollisuudesta tulla talousvaliokunnan kuulemiseen perjantaina 14.5.2021.

Talousvaliokunnan jäsen Atte Harjanne tiedusteli, että miten sääntelyn soveltuvuus toimii metropolialueella ja haja-asutusalueella. Ajan puutteen johdosta asiaan sovittiin vastattavaksi kirjallisesti. Lämpimät kiitokset hyvästä kysymyksestä. Harjanteen kysymyksen johdosta pyydän huomioimaan seuraavia asioita:

- Jätelakiesityksessä esitetty pakolla siirtyminen kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen asuinkiinteistöjen biojätteiden ja pakkausjätteiden kuljetuksessa aiheuttaa ongelmia kaikilla muutosalueilla. Osa toimijoista on erikoistunut pelkästään pakkausjätteiden keräämiseen, jolloin heiltä vietäisiin yritystoiminta alta pois hyvin nopeasti. Nämä toimijat ovat yleensä käynnistäneet pakkausjätteiden keräilyn alueella ja kehittäneet sitä eteenpäin yrityksen tärkeänä liiketoimintana ja tarjoavat asukkaille erittäin hyvää ja tehokasta palvelua.

- Pakolla siirtyminen kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen vaikuttaa hyvin ongelmalliselta erityisesti pienemmissä kunnissa ja haja-asutusalueella esitetyn biojätteen ja pakkausjätteen kuljetuksen muutoksen osalta. Näissä pakkausjätteiden saanto on kohtalaisen pientä ja kaukaa tulevat kunnan järjestämän jätteenkuljetuksen kilpailuttamat pakkaavan jäteauton noudot toisivat lisää päästöjä kuljetuksiin. Nyt keräystä hoitavat yleensä paikkakunnan omat paikalliset toimijat ja pakkausjätteiden pitkät siirtokuljetukset hoidetaan isommissa erissä täysperävaunukuljetuksin.

- Pakkausjätteiden osalta siirtyminen kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen aiheuttaa ongelmia pienillä paikkakunnilla ja haja-asutusalueella myös yritysten ja kauppojen pakkausjätteiden jätehuoltoon, koska nämä pakkausjätekohteet on tähän saakka kerätty yleensä yhdessä asuinkiinteistöjen kohteiden kanssa. Nyt toiminta hajaantuisi, koska yritysten jätehuoltoa ei kunnallinen Inhouse-toimija voi hoitaa. Tämä vaikuttaa myös yritysten jätehuollon hoitamiseen pienillä paikkakunnilla, koska siellä pakkausten (lasi, metalli, kartonki ja muovi) keräily vaikeutuu pitkien etäisyyksien ja pienten paikkakuntien pienen saantokertymän johdosta. Metropolialueella on enemmän yritystoimintaa ja siellä voidaan turvata palvelu paremmin myös yrityksille. Siellä toiminnan hajaantuminen ei ole aivan niin ongelmallinen myöskään kuljetusyrityksille, koska yritysasiakaskohteita on metropolialueella enemmän.

- Kuntien päätösvaltaa kuljetusjärjestelmäasiassa ei tule jatkossa kaventaa. Pakollinen siirtyminen biojätteissä ja pakkausjätteissä kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen aiheuttaa myös kunnille lisätehtäviä. Kunnat eivät halua näitä lisätehtäviä itselleen. Osa kunnista (n. 40 kuntaa) ei ole kunnallisen jätehuoltoyhtiön osakkaita, joten nämä tehtävät tulisivat suoraan näiden kuntien vastuulle. Asuinkiinteistöjen jätteenkuljetuksen kilpailutuksen järjestäminen sekä asiakaspalvelun, logistiikkajärjestelyjen ja laskutuksen ottaminen kuntien lisätehtäväksi ei ole tässä tilanteessa mitenkään tarkoituksenmukaista.

Tässä samassa yhteydessä kommentoin myös kuulemisessa esiin tulleita näkemyksiä.

VATT:n (Valtion taloudellinen tutkimuskeskus) johtava tutkija Janne Tukiainen toi esille puheenvuorossaan, että kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa on vaikea päästä markkinoille, koska uusi toimija tarvitsee 200 asiakasta toiminnan käynnistämiseksi. Meidän kokemuksen mukaan todella usein on uusia yrityksiä tullut markkinoille kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa. Asiakkaiden hankkiminen yrityksen perustamisen yhteydessä on normaalia markkinointiin ja yritystoiminnan käynnistämiseen liittyvää toimintaa. Näin toimitaan uusien kaupallisten yritystenkin perustamisessa, eikä sitäkään pidetä mitenkään ongelmallisena. Todellisuudessa kunnan järjestämän jätteenkuljetuksen

kilpailutuksessa ei ole tullut uusia yrityksiä markkinoille Suomessa, kuin ihan marginaalisesti. Tällainen tulija on ollut yleensä alueen ulkopuolelta tullut kuntaurakoita haaliva yksi kansainvälinen toimija. Sen sijaan todella runsaasti paikallisia pieniä toimijoita on joutunut lopettamaan toiminnan kunnan järjestämän jätteenkuljetuksen kilpailutuksen seurauksena.

Janne Tukiainen viittasi myös VATT:n kohtalaisen vanhaan 1.3.2010 julkaistuun ”selvitykseen” jätekuljetuksen sopimusmallien yritysvaikutuksista ISBN 978-951-561-913-6 (nid.) (ISBN 978-951-561-914-3 (PDF). Se antaa virheellisen kuvan asiakashintojen muutoksesta siirryttäessä kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen. Selvityksen kohdekunnat eivät olleet vertailukelpoisia keskenään. Tukiainen kertoi kuulemisessa 20-35 % alennuksista hintoihin, mutta tässä hänen tekemässä VATT:n ”selvityksessä” on tuotu esille jopa 40 % alennusta hintaan. Tämä 40 % alennus koski 600 litrasen jäteastian hintaa, joka sisälsi kuljetus- että käsittelymaksun (ilman arvonlisäveroa). 240 litrasen jäteastian hinnasta on keskimäärin vain noin puolet jätteenkuljetuksen osuutta ja toinen puoli on jätteenkäsittelyn osuutta. 600 litrasen jäteastian hinnasta on keskimäärin vain noin kolmasosa jätteenkuljetuksen osuutta ja kaksi kolmasosaa on jätteenkäsittelyn osuutta. Asiakashinnoista 40 % alentaminen 600 litrasen jäteastian hinnasta on täysin virheellinen ja mahdoton, koska silloin yritykset joutuisivat kuljetuksen antamaan ilmaiseksi ja jopa maksamaan siitä lähes 10 %, jotta päästäisiin 40 % alennukseen.

Lämpimät kiitokset mielenkiinnostanne asiaa kohtaan. Hyvää alkavaa kesää!

Terveisin

Pekka Loukola
Asiantuntija
Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ry
Nuijamiestentie 7, 00400 Helsinki
Puh. 09-47899326, 050-5779544
pekka.loukola@skal.fi
www.skal.fi